

La Romàntica de Bruckner

Rudolf Buchbinder & Juanjo Mena

DIMECRES, 10 DE MAIG DE 2017 – 20.30 h

Sala de Concerts

Rudolf Buchbinder, piano

BBC Philharmonic

Juanjo Mena, director

I

Ludwig van Beethoven (1770-1827)

Concert per a piano núm. 3, en Do menor, op. 37

35'

Allegro con brio

Largo

Rondo: molto allegro

II

Anton Bruckner (1824-1896)

Simfonia núm. 4, "Romàntica"

70'

Bewegt, nicht zu schnell

Andante, quasi allegretto

Scherzo. Bewegt – Trio: Nicht zu schnell

Finale: Bewegt, doch nicht zu schnell

Tots sou part del Palau

Mecenes Protectors

Media Partners

Col·laboradors

Aena — Aenor — Armand Basi — Autoritat Portuària de Barcelona — Bagués-Masriera Joiers — Coca-Cola — Col·legi d'Enginyers de Camins, Canals i Ports — Col·legi de Farmacèutics de Barcelona — Deloitte — Esteve — Fundació Antiques Caixes Catalanes - BBVA CX — Fundació Castell de Peralada — Fundació Metalquímia — Helvetia Compañía Suiza S.A. de Seguros y Reaseguros. — Hoteles Catalonia — La Fageda — Loteria de Catalunya — Plusfresc — Quadis — Roca Junyent, S.L.P. — Saba Infraestructures, S.A. — Serunion

Amics Benefactors

Ascensores Jordà, S.A. — Inclos Interiorisme, S.L. — Eurofirms ETT S.L.U. — Fundació Antoni Serra Santamans — Teatre Romea — Veolia Serveis Catalunya S.A.U.

Gràcies!

Mecenes d'Honor

Comentari

El *Tercer Concert per a piano* de Beethoven és sens dubte la seva primera obra mestra en el gènere, composta l'any 1800, quan l'autor en tenia trenta. Fins llavors ja havia donat proves d'una maduresa indiscutible en el camp de la sonata per a piano o en el de la música de cambra, però en el camp simfònic semblava encara relativament endarrerit: només havia compost la *Primera Simfonia* i els dos primers *Concerts per a piano*, que si bé des de la perspectiva dels anys ens sonen remarcablement beethovenians, no semblen pas anunciar la veritable revolució que es manifestarà al cap de poc amb aquest *Tercer Concert per a piano* del 1800 i la *Tercera Simfonia*, “*Heroica*”, del 1804.

Beethoven admirava amb bon coneixement de causa els *Concerts per a piano* de Mozart. Però el seu propi talent era molt diferent del de Mozart; tot i que a Beethoven justament no li faltava sentit dramàtic, la veritat és que ell no tenia la proteica capacitat de caracterització del gran salzburguès. De la bigarrada varietat que li oferien els *Concerts per a piano* de Mozart, Beethoven se sentia particularment atret per allò que personalment li resultava més pròxim: és a dir, la turbulència del *Concert en Do menor, KV 491*, que ell mateix va interpretar sovint en públic.

És evident que aquella preferència pel vint-i-quatrè dels *Concerts* de Mozart va influir profundament en la composició del seu propi tercer (i, en el fons, encara dels dos següents), que també va escriure en la tonalitat de Do menor. Si Mozart era encara contingut, però, Beethoven hi alliberava amb una vehemència inoïda el terbolí de les seves pròpies contradiccions.

El *Concert* es va estrenar el 5 d'abril de 1803, amb l'autor al piano, en el curs d'una vetllada maratoniana on es van oferir també les seves dues primeres *Simfonies* i tot l'oratori *Crist a Montolivet*. El seu amic Ignaz von Seyfried, que li passava les pàgines de la partitura, contava més tard que aquell paper era un jeroglífic il·legible que només podia entendre l'autor.

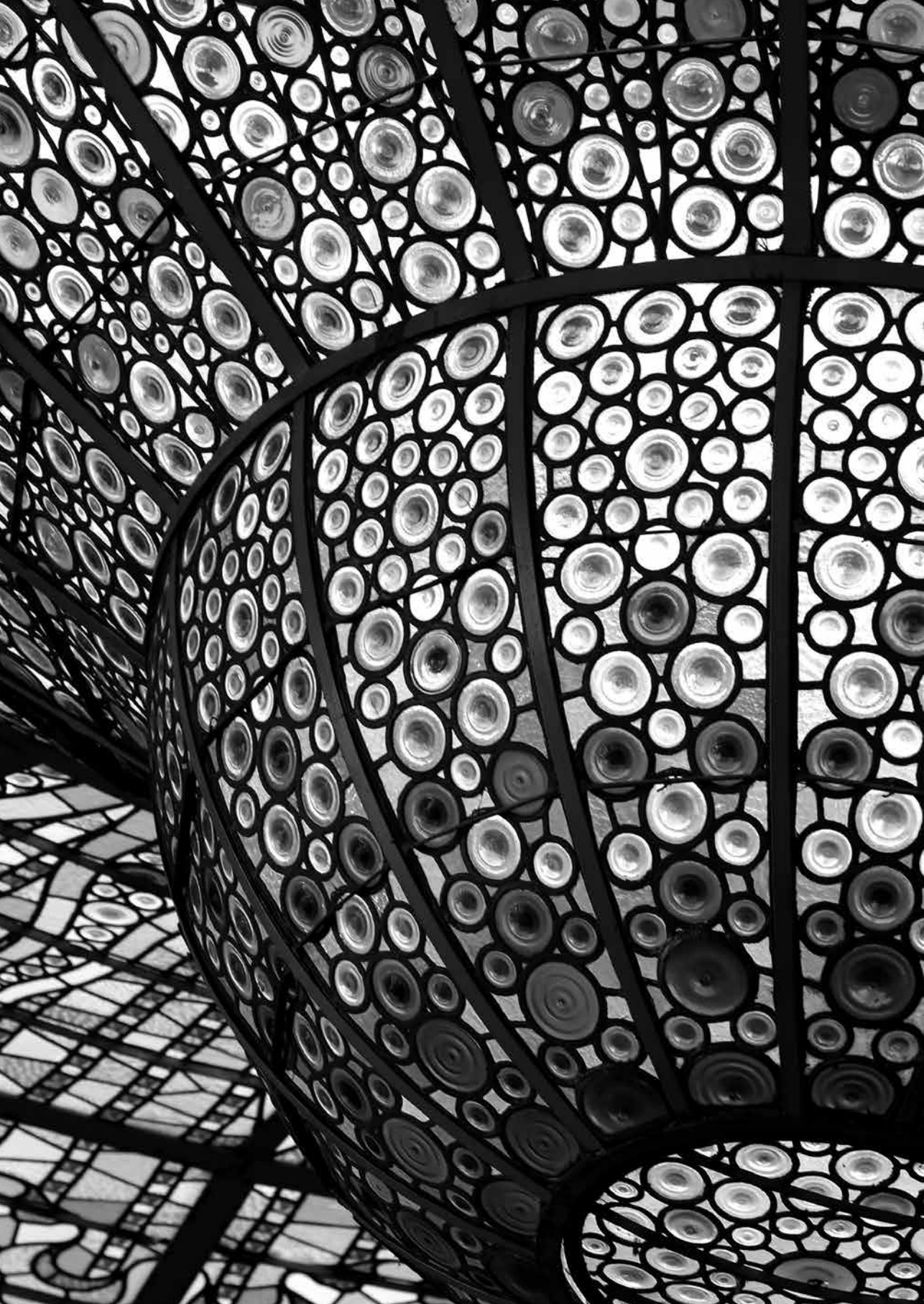
Anton Bruckner (1824-1896) és sens dubte un compositor romàntic amb tots els ets i uts. Era catorze anys més jove que Schumann i onze més que el seu admirat Wagner, però també era nou anys més gran que Brahms. La seva figura sorgeix, doncs, al bell mig de la brillant florida del Romanticisme musical germànic. No hauria de fer estrany, per tant, que ell mateix volgués posar el títol de “Romàntica” a la seva *Simfonia núm. 4*, l'única que va voler titular de les onze que va arribar a escriure. Però la veritat és que la seva manera de ser romàntic no té res a veure amb la d'herois egocèntrics tan característics com Berlioz, Liszt, Wagner, o els més tardans Mahler o Strauss. Per començar, Bruckner era totalment aliè a la cultura burgesa cosmopolita que engendrava aquells herois byronians: ell venia de la isolada ruralia austríaca, on s'havia criat en un antic règim que tenia encara alguna cosa de medieval. Dotat d'un talent musical superior, es va formar com a organista d'església de la mà del seu pare i després a l'escolania del monestir de Sant Florià, i va arribar a ser un improvisador tan admirat com el vell Bach, amb una perícia contrapuntística digna del mestre barroc. No va començar a tenir contacte amb la modernitat

musical fins als trenta-i-molts anys, quan va descobrir Wagner a través dels primers contactes amb la capital austríaca. El peculiar romanticisme de Bruckner, marcat per la seva vivència directa de la natura i per una fe religiosa de pedra picada, es va manifestar finalment amb una música simfònica del tot inoïda, en què la novetat descansa justament en la saviesa contrapuntística heretada de l'orgue barroc i en la construcció d'arquitectures musicals espaioses propenses a la contemplació, on la subjectivitat dels seus contemporanis romàntics no sembla que tingui cap lloc. Amb aquests antecedents, Bruckner no va aconseguir un llenguatge simfònic propi fins ben tard en la seva carrera. I és en la *Simfonia núm. 4* que esclata en tota la maduresa, com a primera obra mestra d'una gran sèrie de sis.

Una de les característiques més curioses de la manera de fer de Bruckner és la seva recurrent insatisfacció amb el resultat final de les seves obres i la inseguretat que manifestava a l'hora de decidir l'alternativa millor. Això ha comportat que el seu llegat es vegi empastifat per l'existència de versions diverses de les obres i que tot plegat es vegi agreujat encara per benintencionades intervencions alienes, sovint acceptades per l'autor amb l'esperança que l'obra es pogués fer pública finalment.

El cas de la *Simfonia Romàntica* n'és un exemple paradigmàtic. Bruckner en va escriure la versió original l'any 1874, immediatament després de completar la *Tercera Simfonia*. Posteriorment, però, en va compondre tres versions més, de les quals només han sobreviscut un parell: una revisió dels anys 1878-1880, i una altra del 1888. De vegades, els canvis són poc significatius, però n'hi ha de molt més dramàtics: l'*scherzo* de la primera versió va acabar desapareixent del tot, substituït per una mena d'escena de caça, i el moviment final també va acabar substituït per un moviment del tot nou, molt més dens i efectiu que l'original.

Tal com va quedar la *Simfonia*, amb permís dels diferents editors que no han contribuït gaire a aclarir les coses, la *Romàntica* ha esdevingut la més popular de l'extraordinari catàleg simfònic de Bruckner.

Biografies

Rudolf Buchbinder Piano

Intèrpret llegendari, porta més de cinquanta anys actuant amb les orquestres i els directors més importants del món. Celebra els 70 anys (desembre del 2016) actuant al Carnegie Hall de Nova York, Suntory Hall de Tòquio, Musikverein de Viena i Philharmonie de Berlín. Igualment, farà gires amb la Filharmònica de Viena, sota la batuta de Zubin Mehta i Franz Welsch-Möst, i amb l'Staatskapelle Dresden, a més de concerts amb la Filharmònica de Berlín, dirigits per Christian Thielemann. El Musikverein de Viena ho celebrarà amb un homenatge. Artista resident de l'Orquestra Simfònica de la Bayerischer Rundfunk per invitació de Mariss Jansons, també és el director artístic del Festival de Grafenegg des del 2007.

El seu ampli repertori inclou més de cent àlbums, amb grans reconeixements. Cal destacar-ne la integral de les 32 *Sonates per a piano* de Beethoven, que ha ofert més de cinquanta vegades –a Berlín, Buenos Aires, Dresden, Milà, Pequín, Sant Petersburg, Zuric, i quatre vegades a Viena i Munic. I les va interpretar totes en una sola edició del Festival d'Estiu de Salzburg (2014), esdeveniment enregistrat en DVD.

Els seus darrers llançaments discogràfics presenten els *Concerts per a piano* de Mozart amb l'Staatskapelle de Dresden, dirigida per ell mateix des del piano, i els de Brahms, amb la Filharmònica de Viena i Zubin Mehta. El seu aprofundiment musical es basa en l'estudi minuciós de les fonts originals. Gran col·leccionista de publicacions històriques, disposa de 39 edicions completes de les *Sonates* de Beethoven, i primeres impressions, edicions i còpies de partitures originals dels *Concerts per a piano* de Brahms. Ha publicat la seva autobiografia, *Da capo*, i *El meu Beethoven. La vida amb el Mestre*.

BBC Philharmonic

Té la seva seu a Salford (Manchester), i com un dels sis conjunts de la BBC, la majoria del seu centenar de concerts anuals són retransmesos per la BBC Radio3. El seu director titular des del 2011, Juanjo Mena, provinent d'Euskadi, hi aporta la passió per les grans obres amb cor i la música de la seva terra. Amb ell, l'orquestra ha sortit de gira per tot Europa, la Xina i Corea del Sud. El principal director convidat és John Stogards, que ha ampliat el repertori escandinau de la formació. El gener del 2017 Ben Gernon va ser nomenat principal director convidat, que amb 27 anys està fent una magnífica carrera. I amb el compositor resident, Mark Simpson (28 anys), es demostra el compromís de la BBC Philharmonic amb els joves talents.

Amb seu a Manchester des de la fundació el 1934 com a Orquestra de la BBC del Nord, el 1982, amb el trasllat a un nou edifici de la BBC (a Oxford Road), va canviar de nom per l'actual de BBC Philharmonic. I el 2011 es va traslladar novament a un nou centre de la BBC a Salford Quays. Per celebrar-ho, va oferir el festival BBC Philharmonic Presents, amb una sèrie de col·laboracions de retransmissions úniques entre totes les ràdios nacionals de la BBC. Un cicle que s'ha anat ampliant.

L'orquestra col·labora estretament amb diverses institucions del seu entorn oferint concerts a la Sala Bridgewater i al MediaCityUK de Salford, com també en diverses ciutats del nord d'Anglaterra.

Disposa de més de 250 enregistraments amb Chandos Records i ha superat el milió de discos venuts. Els seus darrers cedés han rebut crítiques excel·lents, com per exemple: *“una musicalitat concentrada en què l'energia i el refinament es barregen en una proporció ideal”* («Gramophone». Falla. Chandos).

Juanjo Mena Director

És un dels directors espanyols més reconeguts del circuit internacional. Actualment és director titular de la BBC Philharmonic. Ha estat principal director convidat de la Bergen Filharmoniske Orkester, principal director convidat del Teatro Carlo Felice de Gènova i director titular i artístic de l'Orquestra Simfònica de Bilbao. Ha dirigit formacions prestigioses, com la Filharmònica de Berlín, Oslo Filharmonien, Orchestre National de France, Capitole de Tolosa de Llenguadoc, Orchestra Filarmonica della Scala de Milà, Orchestra Sinfonica Nazionale della RAI, Münchner Rundfunk Orchester, Dresdner Philharmonie, Göteborgs Symphoniker, Royal Stockholm Philharmonic i la Danish National Symphony Orchestra, com també dirigeix, periòdicament, les principals orquestres espanyoles.

Des del seu debut americà amb la Baltimore Symphony el 2004, ha dirigit les simfòniques de Chicago, Boston, Houston, Cincinnati, Pittsburg, New York Philharmonic i Los Angeles Philharmonic, Cleveland i Philadelphia Orchestra, entre d'altres. Com a director d'òpera ha dirigit grans títols del repertori romàntic, com *Der fliegende Holländer*, *Salome*, *Elektra*, *Ariadne auf Naxos*, *Duke Bluebeard* o *Erwartung* i produccions com *Ievgueni Onieguin* a Gènova, *La vida breve* a Madrid, *Le nozze di Figaro* a Lausana i *Billy Budd* a Bilbao.

Els seus més recents i futurs compromisos inclouen el debut al capdavant de la Filharmònica de Rotterdam, Simfònica de la Ràdio Sueca i l'Orquestra Simfònica NHK (del Japó), i el retorn a les temporades de la Boston Symphony, Orchestre Symphonique de Mont-real, Oslo Filharmonien, Dresden Philharmonic, Danish National Symphony Orchestra i amb l'Orquestra Nacional de Espanya. Amb la BBC Philharmonic ha protagonitzat gires per Alemanya, Àustria, la Xina i Corea del Sud, així com Hongria, Croàcia, Eslovènia i Espanya, i té una presència estable al prestigiós festival BBC Proms de Londres.

Actualment està fent una sèrie d'enregistraments amb la BBC Philharmonic per al segell Chandos. Els discos ja al mercat, homenatges a Manuel de Falla, Gabriel Pierné, Xavier Montsalvatge, Carl M. von Weber i Joaquín Turina han tingut molt bones crítiques. Ha enregistrat amb la discogràfica Naxos i l'Orquestra Simfònica de Bilbao una col·lecció interessant de música basca, i amb Hyperion i la Bergen Philharmonic la *Simfonia Turangalila* de Messiaen, catalogada per la crítica especialitzada com una referència.

Discografia

L. van Beethoven: *Concert per a piano i orquestra núm. 3, en Do menor, op. 37*

Rudolf Buchbinder, piano i direcció. Wiener Symphoniker. ORF.

Arturo Benedetti Michelangeli, piano. Wiener Symphoniker. Carlo Maria Giulini, director. Deutsche Grammophon.

Maurizio Pollini, piano. Berliner Philharmoniker. Claudio Abbado, director. Deutsche Grammophon.

Alfred Brendel. Wiener Philharmoniker. Simon Rattle, director. Philips.

Wilhelm Kempff, piano. Berliner Philharmoniker. Paul van Kempen, director. Deutsche Grammophon.

Claudio Arrau, piano. Staatskapelle Dresden. Colin Davis, director. Philips.

Daniel Barenboim, piano i direcció. Staatskapelle Berlin. Decca.

Martha Argerich, piano. Mahler Chamber Orchestra. Claudio Abbado, director. Deutsche Grammophon.

A. Bruckner: *Simfonia núm. 4, "Romàntica"*

Münchner Philharmoniker. Sergiu Celibidache, director. Emi.

Wiener Philharmoniker. Karl Böhm, director. Decca.

Wiener Philharmoniker. Hans Knappertsbusch. Testament.

Staatskapelle Berlin. Daniel Barenboim, director. Deutsche Grammophon.

Staatskapelle Dresden. Eugen Jochum, director. Emi.

Kölner Rundfunk-Sinfonie-Orchester. Gunter Wand. RCA.

Royal Concertgebouw Orchestra. Riccardo Chailly, director. Decca.

Royal Concertgebouw Orchestra. Mariss Jansons, director. RCO.

Philharmonia Orchestra. Otto Klemperer, director. Emi.

Aquell any...

1803

Música

S'estrena al Theater an der Wien el *Concert per a piano i orquestra núm. 3* de Ludwig van Beethoven, amb el mateix compositor interpretant la part de solista. En aquest concert també sonen per primera vegada la *Segona Simfonia* i l'oratori *Crist a la muntanya de les oliveres*.

Història

Mor de pneumònia a França, on havia estat deportat, François Dominique Toussaint Louverture, el polític i militar més important de la Revolució Haitiana, i principal líder de la independència del país. Toussaint, de raça negra, que va aprendre de llegir i escriure de manera autodidàctica, va abolir l'esclavatge.

Art

L'artista danès Bertel Thorvaldsen esculpeix en marbre l'estàtua de *Jàson amb el velló d'or* per encàrrec de Thomas Hope, un mecenes anglès que com ell s'havia instal·lat a Roma. Aquesta és l'obra que el dona a conèixer. Amb el pas dels anys esdevindrà una de les figures del neoclassicisme.

Cultura

El poeta i dramaturg alemany Friedrich Schiller acaba el drama *Die Braut von Messina* (La núvia de Messina). Es tracta d'una tragèdia en quatre actes que explica el desig d'una dona per aturar el temps fins que es faci present aquell amor que li va prometre que un dia tornaria.

Ciència

La Real Expedició Filantròpica de la Vacuna, finançada per Carles IV i dirigida pel doctor Francesc Xavier Balmis, surt de la Corunya en un viatge que s'allargarà fins al 1806. L'objectiu és portar la vacuna de la verola a les colònies espanyoles d'Amèrica i l'Àsia, a fi d'evitar-hi desenes de milers de morts.

1881

S'estrena a Viena amb gran èxit la *Simfonia núm. 4* d'Anton Bruckner. Els intèrprets són els músics de l'Orquestra Filharmònica de Viena, dirigida en aquesta ocasió per Hans Richter. El sobrenom de "Romàntica", amb què es coneix popularment aquesta obra, el posarà el mateix compositor.

El tsar Alexandre II de Rússia és assassinat als carrers de Sant Petersburg. Anteriorment ja havia estat objecte de diversos atemptats, dels quals havia resultat il·lès. El succeirà el seu fill, Alexandre III, que iniciarà a partir d'aleshores un període de dura repressió al país, especialment contra els jueus.

Pablo Ruiz Picasso, un dels pintors més importants del segle XX, neix a la ciutat de Màlaga. L'artista andalús serà el creador, juntament amb Georges Braque, del cubisme. La seva obra, immensa, es distribuirà al llarg de gairebé vuitanta anys d'activitat artística, dels tretze als noranta anys.

Els germans Carles i Bartomeu Godó i Pié, industrials del tèxtil i membres actius del Partit Liberal, funden el diari «La Vanguardia. Diario Político y de Avisos y Noticias. Órgano del Partido Constitucional de la Provincia». Es publicarà en castellà fins al 2011, any a partir del qual té també edició catalana.

París acull la primera Exposició Internacional d'Electricitat. Aquesta mostra internacional, que tindrà força repercussió, se celebra al Palais de l'Industrie, a l'avinguda dels Camps Elisis, i permet als visitants descobrir invents, com el telèfon d'Alexander Graham Bell, les bombetes elèctriques d'Edison o el tramvia elèctric de Werner von Siemens, entre d'altres.

BBC Philharmonic

Juanjo Mena, director titular

Violins I

Simon Blendis, *concertino convidat*

Tom Bangbala, *concertino ajudant*

Kevin Flynn, *solista ajudant*

Lucy Baker

Anna Banaszkiwicz

Mary Bird

Martin Clark

Clare Dixon

Julian Gregory

Catherine Mandelbaum

Karen Mainwaring

Frances Pye

Toby Tramaseur

Robert Wild

Ian Flower

Gillian Ripley

Violins II

Lisa Obert, *solista*

Glen Perry, *solista ajudant*

Anyà Muston

Rachel Porteous

Simon Gilks

Sophie Hudgell

Nigel Jay

Rebecca Mathews

Matthew Watson

Alyson Zuntz

Oliver Morris

Sian Goodwin

Hannah Padmore

Eva Petrarca

Violes

Steven Burnard, *solista*

Steve Begley, *solista ajudant*

Bernadette Anguige, *solista ajudant*

Martin Wallington

Kathryn Anstey

Matthew Compton

Nicholas Howson

Alexandra Fletcher

Roisin Ni Dhuill

Rachel Janes

Fiona Dunkley

Cheryl Law

Violoncels

Peter Dixon, *solista*

Rebecca Aldersea

Jennifer Langridge

Jessica Schaefer

Miriam Skinner

Elise Wild

Rosalie Curlett

Paul Grennan

Abigail Hyde-Smith

Peggy Nolan

Contrabaixos

Ronan Dunne, *solista*

Daniel Whibley, *solista ajudant*

Alice Durrant, *solista ajudant*

Ivor Hodgson

David Burndrett

Mhairi Simpson

Daniel Vassallo

Aaron Berrera Reyes

Flautes

Victoria Daniel

Helen Wilson

Oboès

Jennifer Galloway, *solista*

Kenny Sturgeon

Clarinets

John Bradbury, *solista*

Fraser Langton

Fagots

Vahan Kourdoian, *solista convidat*

Simon Durnford

Trompes

Nicolas Fleury, *solista*

convidat

Phillip Stoker

Rebecca Hill

Diego Conciertis

John Thornton

Trompetes

Jamie Prophet, *solista*

Chris Evans, *solista ajudant*

Gary Farr

Tim Barber

Trombons

Richard Brown, *solista*

Gary MacPhee

Russell Taylor

Tuba

Ryan Breen

Timbales

Paul Turner, *solista*

Agència a Espanya

Conciertos Augusto S.L.

Palau de la Música Catalana

Sol·licita ja el teu abonament Palau 100

Descobreix la temporada 2017-2018, t'agradarà!

Philippe Herreweghe

Vespres de Monteverdi

Faust, Queyras,
Melnikov

La Truita de Schubert

Zubin Mehta

Wagner i Stravinsky

Philippe Jaroussky

Orfeo ed Euridice de Gluck

Gardiner
& London Symphony

Schumann i Berlioz

John Adams
& cors de l'Orfeo
Català

Isabelle Faust
& Il Giardino Armonico

Concerts per a violi de Mozart

Gatti & cors del Palau

La Novena de Beethoven

Radu Lupu

Münchener Philharmoniker

Pablo Heras-Casado
& Javier Perianes

Bartók i Dvořák

Anne-Sophie Mutter

Bach, Brahms i Penderecki

Berliner Philharmoniker
& Simon Rattle

Lutosławski i Brahms

[Concert extraordinari]

Ensemble Matheus,
Cor de Cambra
del Palau & J-Ch. Spinosi

Vivaldi i Händel

Les Arts Florissants
& William Christie

La Creació de Haydn

Bamberger Symphoniker,
Viktoria Mullova & Jakub Hrusa

Sibelius i Dvořák

[Concert extraordinari]

Entrades individuals, packs a mida i itineraris a la venda a partir del 31 de maig

Més informació sobre cicles i modalitats d'abonament:

Telèfon: 902 442 882 / 93 295 72 42

taquilles@palaumusica.cat / abonaments@palaumusica.cat

www.palaumusica.cat

Ampli la col·laboració de:

Ajuntament de Barcelona Institut de Cultura

Comissió de Catalunya Departament de Cultura

inaem

PALAU
DE LA
MÚSICA
ORFEÓ
CATALÀ

Troba'ns a:

www.palaumusica.cat

93 295 72 00

D. L. B8779-2017

Propers concerts al Palau

Palau 100
DIMARTS, 23.05.17 – 20.30 h

St. Petersburg Philharmonic Orchestra
Leticia Moreno, violí
Yuri Temirkanov, director

D. Xostakóvitx: *Concert per a violí núm. 1*,
en *La menor*, op. 99
P. I. Txaiikovski: *Simfonia núm. 6*, “*Patètica*”

Preus: 20, 35, 50, 70 i 110 euros

Palau 100 Extraordinari
DIJOUS, 15.06.17 – 20.30 h

**Orquestra Simfònica de Barcelona
i Nacional de Catalunya**
Gabriela Montero, piano
Kazushi Ono, director

I. Albéniz: *Catalonia*
J. Cervelló: *Concerto di maggio* (estrena)
X. Montsalvatge: *Desintegració morfològica
de la 'Partita' de Bach*
E. Granados: *Torrijos* (estrena)

Preu: 35 euros

Palau Piano
DIMARTS, 20.06.17 – 20.30 h

Alexander Melnikov, piano

D. Xostakóvitx: *Preludis i fugues op. 87* (integral)

Preu: 25 euros

Palau 100
DIMECRES, 21.06.17 – 20.30 h

Le Concerts des Nations
Jordi Savall, director

W. A. Mozart: *Simfonia núm. 39, KV 543*
W. A. Mozart: *Simfonia núm. 40, KV 550*
W. A. Mozart: *Simfonia núm. 41, KV 551*, “*Júpiter*”

Preus: 20, 30, 45, 65 i 100 euros

Credits de les imatges: Rudolf Buchbinder: Basta; Juanjo Mena; Michal Novak; Alexander Melnikov: Marco Borggreve; Jordi Savall: MolinaVisuals.